

Kaasroute

Rijke Belgen en Nederbelgen
raken een route om belastingvrij
te schenken kwijt

werk&geld **PAGINA** E8-9

BELASTINGEN

De calculerende Belg verliest zijn fiscale 'kaasroute'

Vermogende Belgen en Nederbelgen die belastingvrij willen schenken, raken daarvoor een route kwijt. Dat kost ook Nederlandse notarissen geld.

Door onze redacteur **Sam de Voogt**

De zomervakantie was net begonnen, en toch had notaris Peter Blokland begin juli plots een van de drukste weken van het jaar. Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat cliënten, soms wel acht op een dag. „De telefoon stond de hele dag roodgloeiend”, zegt hij. „En toen iedereen weg was, zat ik tot midden in de nacht nog aktes te maken.”

Alle cliënten die Blokland die week in juli hielp, woonden in België. Het Tilburgse kantoor van Daamen de Kort van Tuijl Notarissen, waar hij werkt, ligt niet ver van de grens. Als Blokland vanuit zijn kantoor op de twaalfde verdieping van het EnTrada-gebouw in Tilburg naar het zuiden kijkt, kan hij bij mooi weer het Vlaamse grensplaatsje Poppel zeven kilometer verderop zien liggen.

In de grensstreek is al jaren sprake van een nichemarkt voor Nederlandse notarissen, die Belgen en Nederlanders die in België wonen - 'Nederbelgen' - helpen hun vermogen belastingvrij te schenken. Geheel in lijn met het Belgische stereotype dat Nederlanders niets anders eten dan zuivel en kaas, noemen de Belgen deze fiscale constructie de kaasroute.

Maar die route gaat dicht. Op 7 juli nam het federale parlement van België een wetsvoorstel aan dat aan deze praktijk een einde moet maken. Omdat het in eerste instantie leek alsof de wet binnen tien dagen aangepast ging worden, zat de agenda van Blokland van het ene op het andere moment overvol. „Iedereen wilde nog snel belastingvrij vermogen kunnen schenken. Bij het opstellen van zo'n akte is het gebruikelijk dat iedereen mee komt, dus mijn kantoor zat vol families.”

Kunstcollectie of dure auto's

Inmiddels is duidelijk dat de kaasroute op 1 december definitief gesloten wordt. Daarmee verandert fiscale wetgeving die in België al ruim honderd jaar van toepassing is. Belgen mogen sinds 1919 belastingvrij schenkingen doen van roerende goederen, zoals geld, aandelen, een kunstcollectie of garage vol dure auto's. Een maximumbedrag is er niet. Enige voorwaarde is dat de schenker na de overdracht nog drie jaar in leven blijft. Anders valt de schenking terug in de erfenis en moet er 3 procent (tot 50.000 euro), 9 procent (tot 250.000 euro) of 27 procent (boven 250.000 euro) erfbelasting betaald worden.

Wordt zo'n schenking ongeregistreerd gedaan - een handgift noemen Belgen dat - dan blijft ze ook na 1 december toege-

staan, en onbelast. Maar niet altijd volstaat zo'n handgift. Bij ingewikkelde financiële constructies moet alles bij de notaris vastgelegd worden, al is het maar zodat precies duidelijk is wanneer de periode van drie jaar 'overleven' is begonnen. Stel dat ouders hun kind alvast roerend vermogen willen schenken, maar wel zolang ze leven de opbrengsten willen innen - bijvoorbeeld dividend op aandelen - dan moet de schenking geregistreerd worden. Gebeurt die registratie in België, dan moet minimaal 3 procent belasting over de schenking betaald worden.

Hier komen Nederlandse notarissen en de kaasroute in beeld. Een Nederlandse notariële akte wordt in België als legaal document geaccepteerd, en omdat de registratie van de schenking in Nederland heeft plaatsgevonden, hoeft geen Belgische schenkbelasting betaald te worden. Nederland heft evenmin belasting, want de schenking komt uit het buitenland.

„Het Nederlandse stelsel past precies in de maas die de Belgische fiscale wet kent”, zegt de Maastrichtse notaris Thomas de Klein. Nederlandse notarissen hebben er jarenlang goede klandizie aan te danken. „Ik heb sinds begin deze eeuw honderden mensen geholpen hier gebruik van te maken”, schat Rob van den Eijnden, die jarenlang als notaris in Eten-Leur werkte. „Het ging vanzelf, we werden benaderd door cliënten zelf of fiscalisten, accountants of notarissen uit België.”

Familiale karakter

Het is niet alleen een kwestie van geen belasting willen betalen, zegt een 55-jarige Belgische vastgoedondernemer uit een Belgische gemeente nabij Maastricht. Hij besloot onlangs zijn vermogen, zo'n 5 miljoen euro aan aandelen van een bv, aan zijn dochter te schenken. „Ik ben heel blij dat ik dit allemaal goed heb kunnen regelen voor mijn dochter”, zegt hij. „Het familiale karakter van ons vermogen is veilig gesteld. Dat vind ik misschien nog belangrijker dan dat ik geen belasting betaal. Al is het wel zo dat ik over dit vermogen al eens belasting betaald heb. Het zou zonde zijn als ik dat nog eens zou moeten doen.”

Niet alleen Belgen lopen de deur plat bij Nederlandse notarissen. Ook veel Nederbelgen, van wie er zo'n 140.000 zijn, laten zich de kaasroute welgevallen. Het zijn vaak de mensen die in de jaren 90 naar Belgische gemeenten als Brasschaat en Lanaken verhuisden. Toenmalig staatssecretaris Willem Vermeend (Financiën, PvdA) besloot een „fiscaal hek”

FOTO ISTOCK, BEELDEWERKING NRC

„Er gaat een plak kaas van onze boterham af, maar gelukkig houden we nog wel wat kaas over

Peter Blokland notaris

om Nederland te zetten, zoals Robert Maarschalkerweerd, de Nederlandse hoofdredacteur en uitgever van het *NederBelgischMagazine*, Vermeends belastingmaatregelen omschrijft.

Nog altijd wijdt hij pakweg een kwart van alle artikelen aan fiscale onderwerpen, zegt Maarschalkerweerd. „Wat je nu ziet, is dat veel Nederbelgen op leeftijd raken en terug naar Nederland willen. Ze willen graag dicht bij de kinderen wonen en gebruik maken van de betere Nederlandse voorzieningen, zeker als een van hen overlijdt.”

Nederbelgen die voor ze teruggaan de kaasroute gebruiken, doen aan *generation skipping*, zegt Van den Eijnden. „Ze ontgaan twee keer belasting. Eerst door hun vermogen onbelast mee naar België te nemen, daarna door het niet mee terug de grens over te nemen door het tijdig belastingvrij te schenken. En elke notaris en jurist zal zeggen dat het geheel legaal is.”

Column van Gentse hoogleraar

De Belgische en de Nederlandse schatkist lopen er wel veel geld door mis. Want het zijn vooral vermogende Belgen en Nederbelgen die van de kaasroute gebruik maken. „Je moet vrij gefortuneerd zijn om substantieel voordeel te behalen, want het schenkingstarief van 3 procent is al heel laag”, zegt Carl Bevernage, vicepresident van de Confederatie van Belgisch-Nederlandse Verenigingen.

Precies daarom wilden critici van de kaasroute er een einde aan maken. Koen Schoors, hoogleraar economie aan de Universiteit Gent, gaf de eerste aanzet via een column in de Belgische krant *De Tijd*. Daarin schreef hij dat „al decennia de infernale koterij van fiscale achterpoortjes elk gevoel voor fatsoen en rechtvaardigheid in de erfbelasting overwoekert”.

Hoewel de kaasroute een legale constructie is, ziet Schoors het als een achterdeurtje omdat weinig mensen het gebruiken. „De meeste Belgen kennen deze constructie niet. Alleen als je een adviseur en notaris kan betalen, ken je deze weg”, zegt hij.

Zijn column leidde uiteindelijk tot een wetsvoorstel van de Belgische partijen CD&V en Groen. En nu dat is aanvaard, wordt per december de registratie van alle schenkingen via buitenlandse notarissen verplicht gesteld, en daarmee onderworpen aan minimaal 3 procent schenkbelasting. Het is niet voor het eerst dat een column van hem leidt tot een wetsvoorstel, zegt Schoors. Hij kaart vaker de „fiscale onrechtvaardigheid” in België aan. „Ik wil naar een maatschappij waar je beloofd

wordt voor je eigen inspanningen, niet voor de inspanningen van je ouders en grootouders. Dat leidt tot een soort vermogensadel, dat moet je niet willen.”

Lang niet alle experts zijn het met Schoors eens. „Dat de kaasroute een achterpoortje zou zijn, is flauwekul, grote bombarie”, zegt Jos Ruyssveldt, hoogle-raar successierechten aan de Fiscale Hogeschool in Brussel. „Het mag gewoon, al decennia.”

Zijn collega Mark Delanote, hoogleraar fiscaal recht aan de Universiteit van Gent, deelt die mening. „De kaasroute gebruiken is een correcte toepassing van de regels. Het is al honderd jaar een heel gekende manier om geen belasting te betalen. Daar zit geen schimmige praktijk bij.”

Wel heeft Delanote enig begrip voor de ergernis over de kaasroute. „3 procent schenkbelasting is al heel laag. Als je zelfs dat niet wil betalen, ben je wel heel gierig, denken mensen dan. Maar je kunt niet iemand verplichten steentjes bij te dragen die niet verplicht zijn.” Hij vermoedt budgettaire redenen achter de nieuwe wet. „Het is een eenvoudige manier om extra geld binnen te halen.”

Dat ontkent David van Herreweghe, de hoogste ambtenaar van de Vlaamse Belastingdienst (Vlabel). In 2016 probeerde de dienst al eens de kaasroute te sluiten. „Toen was geld binnenhalen niet de grootste drijfveer. We wilden fiscale rechtvaardigheid. Mijn indruk is dat dit nu opnieuw de basis voor het wetsvoorstel is.”

Feestelijk

Voor de Nederlandse notarissen komt hoe dan ook een eind aan „een bijzondere tak van ons werk”, zegt De Klein. „Het is altijd een enorme uitdaging geweest om twee werelden bij elkaar te brengen. En het is vaak heel feestelijk. Meestal worden wij ingeschakeld bij droevige gebeurtenissen, zoals scheiding of overlijden. Maar hierbij geven ouders hun kinderen waar ze jarenlang hard voor gewerkt hebben.”

Ze raken ook inkomsten kwijt, erkennen de notarissen. „We verliezen omzet, maar we zijn er niet van afhankelijk”, zegt De Klein. En volgens Blokland „gaat een plak kaas van onze boterham af, maar gelukkig houden we nog wel wat kaas over”.

Ze maken zich op voor een laatste opleving, voordat het per december gedaan is. „Want zoals altijd zal het aankomen op het laatste moment en willen mensen dan alles nog even snel regelen”, zegt Blokland. „Ik houd alvast mijn agenda in november vrij.”